

Skånsk Fremtid

NR. 75 - FORÅR 2020

MALTESHOLM

Maltesholm hedder en storgård (herregård) ca. 18 km sydvest for Christiansstad i Skaane. Den ligger oppe på Linderød horsten og er opkaldt efter Malte Juul, der 1635-1638 stod for opførelsen af den nuværende hovedbygning, hvis centrale del oprindeligt var et stokværk højere. De tre fløje fik deres nuværende udseende ved en ombygning i 1780'erne. Malte Juul var 1625 blevet gift med Anne Ramel, der havde arvet gården, som da hed Sønderlevgaard og lå i Sønderlev kirkeby et par kilometer sydøst for det senere Maltesholm nede på sletten. Malte Juul døde 1648 og Anne Ramel 1661. Mandsnavnet Malte (Malthe, Molte) er en kortform af tysk Helmold, der betyder 'beskyttende hersker'. Det er sammensat af ordene helm (hjælm) og waltan (herske). Navnet er kendt i Danmark fra den tidlige middelalder og fremefter. Herfra nåede det med tiden via Skaane også til Sverrig. Sønderlevgaard var oprindeligt en del af Vedskølle gods (Vittskövle) i Gers herred. Da Henrik Brahe til Vedskølle døde 1587, blev Sønderlevgaard, ca. 15 km nordvest for Vedskølle, udskilt og overdraget datteren Else Brahe som arv. Hun blev siden gift med Henrik Ramel til Bækkeskov (død 1610). Deres datter Anne Ramel arvede i 1620 gården i Sønderlev (fra o. år 1900 skrevet Östra Sönnarslöv). Dette stednavn er sammensat af efterleddet -lev (noget levnet, dvs. arv) - og et formodet mandsnavn i forleddet.

Ramel i Skaane

Efter den svenske okkupation af Skaane - fra 1660 - fortsatte Maltesholm i slægtens eje, idet Anne Ramels datter Maren Juul arvede gården i 1661. Da

Maltesholm set fra nord med hovedbygning forrest og avls-gård bagerst

Maltesholm set fra syd

hun døde, arvede en søsterdatter til hende, Vibeke Lindenov, Maltesholm. Hun var gift med landsdommeren i Skaane, Hans Ramel (1641-1711). Hans Ramel havde valgt at indordne sig under det nye svenske styre efter 1660, mens hans ældre bror Ove Ramel efter Skånske Krig, hvor han havde været meget aktiv i kampen mod den svenske besættelsesmagt, så sig tvungen til at forlade sine skånske besiddelser (Bækkeskov) og slå sig ned i det sydvestlige Sjælland nær Skælskør (Basnæs, Borreby). Hans Ramel opkøbte flere gårde i Skaane, og dette vokseværk - hvad jord angik - fortsatte under de to efterfølgere: sønnen Malte Ramel og sønnesønnen Hans Ramel (d.y.). Malte Ramel (1684-1752) samlede til huse og blev en rig jorddrot, mens sønnen Hans Ramel d.y. (1724-1799) gjorde sit til at få den opsparede rigdom nyttiggjort - bl.a. med omfattende byggevirk-somhed. Det var ham, der ændrede Maltesholms udseende ved at fjerne en etage på centralbygningen. De tre fløje blev forsynet med nye vinduer i et regelmæssigt mønster, murene påført puds og tagene renoveret. De bevarede

murankre på de to sydvendte fløje er udformet som sammenflettede majuskel-bogstaver: MI (Malte Juul) og AR (Anne Ramel); og tilføjet årstallene 1635 og 1638. Ejernavnet skiftede igen efter år 1800 via de kvindelige arvingers giftermål. Det lød i årene 1800-1933: de la Gardie. Derefter og til nu: Palmstierna. Ramel som ejernavn er imidlertid stadig i brug på to skånske herregårde, nemlig Hviderup (Viderup) nordøst for Lund med 10 generationer Ramel 1635-2020; og Øved kloster (Øvedskloster) øst for Vomb søen med 8 generationer Ramel 1753-2020.

Fra renæssance til rokoko

Maltesholm er omtalt på siderne 223-228 i bogen 'Danmarks Herregårde. Skåne, Halland og Blekinge'; Gyldendal, 2016, 432 sider; forfattet af Niels Peter Stilling. Her fortælles om, hvordan Else Brahe arvede gården i Sønderlev og 1596 blev "... gift med den aldrende, pommer-skødte adelsmand Henrik Ramel, der få år tidligere, 1584, i et mageskifte med kronen havde overtaget det tidligere kloster Bækkeskov i det nordøstlige Skåne - og i øvrigt var den første af sin slægt i Danmark. Henrik

Maltesholm med hovedbygning og ladegård, set fra nordvest

Ramel døde i 1610, og i 1620 arvede parrets datter, Anne Ramel, Sønderlevgård. Hun giftede sig i 1625 med den skånske adelsmand Malte Juul (1594-1648), der var den første lensmand i Christian 4.s nyanlagte - og i 1625 endnu ikke færdigindrettede - fæstningsby, Christiansstad." (s. 223).

I 1635 blev Sønderlevgaard nedlagt og byggeriet af Maltesholm igangsat. Byggematerialet var røde mursten i det tre-fløjede kompleks, og den centrale del i tre stokværk var mod syd forsynet med 'et højt ottetkantet trappetårn kronet med kobberkuppel og spir' (s. 224). Ladegårdsanlægget syd for hovedbygningen stammer i sin grundstruktur fra samme tid. Ombygningen på Maltesholm starter 1780, og ideen var at "... modernisere huset i tidens herskende overgangsstil mellem rokokoen og klassicismen, på svensk betegnet som gustaviansk stil efter Gustav 3., konge af Sverige 1771-1792." (s. 225f). Den ændrede renæssance-bygning blev forsynet med teglhængt 'knækket' mansardtag, og "... tårnspiret taget ned til fordel for en afslutning med fladt tag og et gitterværk omkring den derved skabte udsigtsplatform." (s. 226). Vinduerne fik en ensartet udformning, og i tårnet blev der indsat tre runde vinduer i stedet for glughuller og "... de røde, nøgne stenmure pudsede i en velvalgt okkergul farve." (s. 226).

* Godset er i dag på 2400 hektar og drives af Maltesholms Konsult och Förvaltnings AB. Sydvest for gården inde på korsten er der nu opført en række store elektricitets-vindmøller, der drives i samarbejde med Linderødsåsens Kraft AB.

* I (Øster) Sønderlev kirke finder man det Ramelska gravkoret med tre stensarkofager (Malte Ramel og hans to hustruer). Kirkens ældste dele er fra 1100-årene; koret er udsmykket med kalkmal-erier fra 1460'erne forestillende fire helgenere: Olav, Knud, Barbara, Gertrud. Formentlig udført af Vedskølle-mesteren. Det brede vesttårn er i den særlige Gers-herred-stil, sml. tårnene i Lyngsø, Øster Vram, Vedskølle og Maglehem. *kjh*